

Novo sistemizovanje višjih sodnih uradnikov.

Kakor je čitati, je pravosodno ministerstvo ustanovilo pri zbornih sodiščih I. stopinje več mest v V. VI. in VII. činovnem razredu. Postavilo je namreč: *a)* 6 mest višjih drž. pravnikov v V. čin; *b)* 40 svetnikov v VI. čin (višji dež. sod. svetniki); *c)* 42 drž. pravnikov v VI. čin; *d)* po 6 namestnikov višjih državnih in državnih pravnikov v VII. čin. Nasprotno pa se opusti 18 svetniških mest pri zbornih sodiščih II. stopinje, med temi dvoje pri višjem dež. sodišču v Gradcu

V okrožju nadsodišča graškega, ki se nas najbolj tika, pridejo v V. čin višji drž. pravnik v Gradcu, v VI. čin drž. pravniki v Gradcu, Celovcu, Ljubnem in Ljubljani, po en svetnik v Gradcu, Ljubnem in Celovcu ter dva svetnika v Ljubljani, v VII. pa namestnik višjega drž. pravnika in en namestnik drž. pravnika v Gradcu.

Tu se je torej zopet pozlatilo par zrn, mesto da bi se narezalo tečnega hleba! Pa tudi samo par le-teh pozlačenih zrn odskočilo je v naše kraje, — neprimerna večina je ostala na severu »bližje Gradca«! To nam pokaže pregled sodnih mest VI. in VII. čina, ustanovljenih doslej v okrožju graškega nadsodišča.

Pri zbornih sodiščih I. stopinje omenjenega nadsodišča in dotičnih pravnistištvih je sedaj ustanovljenih, razen predsednikov istih sodišč, 21 mest VI. in 76 mest VII. čina; obojnih mest je torej prilično 21% v VI. činu. Tako je približno tudi v drugih sodnih okrožjih. To razmerje pa se čudovito razlikuje, ako preštejemo justične uradnike VI. čina v slovenskem in nemškem delu graškega okrožja. K nemškemu delu štejemo razun zbornih sodišč v Gradci in Ljubnem tudi dež. sodišče v Celovci, ki je v resnici samo ob sebi, kakor tudi z neznatnimi izjemami s podrejenimi okrajnimi sodišči domêna zgol nemških sodnikov. Pri omenjenih 3 zbornih sodiščih in drž. pravnistištvih je torej 17 uradnikov v VI. činu (v VII. in VI. skup jih je 53), pri štirih, ki se štejejo vsaj še večjidel na slovenski zemlji, to je v Celju, Mariboru, Ljubljani in Novem mestu so pa — štirje. Na prvih

treh krajih je torej od uradnikov VII. in VI. čina v slednjem činu 32⁰/₀, na ostalih štirih krajih jih je pa — 9⁰/₀.

To različno merilo se v službenih razmerah nikakor ne da opravičiti. Znano je, da je pri istih treh tako milostno obsenčenih zbornih sodiščih justično delo primerno najpičlejše in najjednostavnejše. Korošec in gorenji Štajerec se ne pravdata, ako izvzamemo nekaj graških trgovcev, ter niti o kazenskem niti civilnem senatu v Ljubnem ni slišati nikoli posebnega ne v kvantitativnem, ne kvalitativnem oziru. Resnico te trditve je posneti že iz števila konceptnih uradnikov, ki je ustanovljeno za okrajna sodišča v prvih treh in pa v slednjih štirih okrožjih.

V okrožjih graškem, ljubenskem in celovškem je 69 okrajnih sodišč s 127 konceptnimi uradniki, v okrožjih ostalih štirih zbornih sodišč pa samo 47 okrajnih sodišč s tudi 117 konceptnimi uradniki, a pri tem velja poudariti, da imajo uradniki v slovenskih krajih, posebno na Kranjskem vendar neprimerno več posla, nego li v nemških, da bi moralo torej v slovenskih krajih biti nameščenih primerno več uradnikov. — Posebnost okrajnih sodišč v okrožju ljubenskem je n. pr. pač ta, da večini razun voditelja ni treba nobene konceptne moči, to velja pri 13 izmed 21ih! Jako čudno je torej, da je pri okrožnem sodišču v Ljubnem razun predsednika in pri pravdnitstvu ondi treba troje velmož v VI. činu, da pa pri okrožnih sodiščih v Celju, Mariboru in Novem mestu ni treba prav nobenega.

Početkom navedena ustanovna naredba sicer pravi, da se mesto, ki je sedaj za gotovo zborna sodišče ustanovljeno, kasneje lahko prestavi tudi k drugemu zbornemu sodišču, toda slučaj, da bi se tako mesto vzelo Ljubnu ali Gradcu ter dalo južnim zbornim sodiščem je pač izključen — saj nas o tem uči preteklost. Pa tudi ko bi se to čudo kedaj dogodilo in ko bi vsa sedaj v tem okrožju ustanovljena višja mesta naklonili 4 južnim zbornim sodiščem, bi ta okolnost ne izpremenila mnogo na zgoraj označenem odstotnem razmerju: 32 proti — 9!

Severni kraji so bili na koristi že pred reorganizacijo l. 1897., a stanje se jim je še izboljšalo kasneje pred najnovejšo naredbo kar na tihem. Le-to tiho imenovanje se je namreč zvršilo 20. januarija 1900 kar za šest svetnikov graškega deželnega sodišča, ki so črez noč poskočili v VI. čin. Prej uže so bili

severni kraji na boljšem nasproti južnim tudi zaradi primerno višjega števila okrajnih sodišč, tedaj tudi večjega števila okrajnih sodnikov in s tem vsled zakona z dne 3. junija 1894. l. tudi deželnih sod. svetnikov.

Ne oziraje se na posebna narodna svojstva in prometne okolnosti, katere smo prej omenili, je tudi obilico pravnega dela soditi po številu prebivalstva. Pod okrajna sodišča treh severnih zbornih sodišč (Ljubno, Gradec in Celovec) spada 750 tisoč, pod ona štirih južnih zbornih sodišč pa 602 tisoča prebivalcev. V severu je 69 okrajnih sodišč, na jugu bi jih moralo torej biti 55, v resnici jih je pa, kakor rečeno — 47. Jug je torej oškodovan proti severu pri zbornih in okrajnih sodiščih, kar bi morali naši zastopniki poudarjati pri vsaki priliki, kajti tu ni upoštevati želj kakega posameznega birokrata, temveč tu se odločuje za pošten obstanek in napredek cele vrste domačincev, ki prihodke in moči zopet puste v domovini, kajti med Nemce ne pridejo, — saj imajo prednost nasproti njih pravnikom, da znajo uradovati tudi v slovenskem jeziku! Gotovi nemški krogi skrbijo sistematično za kruh svojih rojakov, naši odločilni možje pa se le premalo brigajo za jednaka trdna tla, misleč, da ne spadajo v njih vzvišeni delokrog.

Kakor smo videli, je torej početkom navedena naredba le nekoliko peska v oči in ne ustreza dejanskim potrebam. Kar se tiče posebno naših krajev je število uradniških, pred to naredbo na severu ustanovljenih mest VI. čina popolnoma zadostovalo, — poslej naj bi se gotovo število mest VI. in VII. reda pri vsakem zbornem sodišču in drž. pravdništvu oddajalo zmožnim konceptnim uradnikom po njih službenih letih, pa naj službujejo v Ljubnu ali pa v Celji. Vsako drugačno sistemizovanje ni pravično, ne sploh in ne za južne pokrajine posebe, kakor je prav izvedeno v člankih, ki so bili pred kratkim priobčeni v »Slov. Pravniku« in nekaterih dnevnikih. Nečemo nikakih prednosti našim uradnikom, a hoteti moramo pravično uravnavo plače in advancement vseh, posebno pa justičnih uradnikov, ki jim je soditi o najvitalnejših potrebah in vprašanjih.

Naši zastopniki naj torej na pristojnem mestu zahtevajo pojasnil, kako se zлага s pravico eksekutive, da se vsled zborničnega pooblastila l. 1897. še sedaj naredbenim potom usta-

navlja, oziroma opušča toliko uradnih mest, ter kedaj bode konec istemu pooblastilu. Dalje pa naj zahtevajo, in tu ne bodo osamljeni, da se advancement vseh sodnih uradnikov, ne samo okrajnih sodnikov, iz VIII. v VII. čin uredi tako kakor je ravno za okrajne sodnike urejen z zakonom l. 1894. Kar bodo storili za pravico, bodo tudi za korist svojega naroda.

Za enakopravnost slovenščine pri nadsodišči v Gradcu.

(Pritožba, ki so jo v novejšem času podali slovenski odvetniki na c. kr. justično ministerstvo.)

Večkrat so se že vložile na visoko ministerstvo pritožbe proti c. kr. višjemu deželnemu sodišču v Gradcu, ker dosledno vse svoje razsodbe in odločbe, koje izreče kakor II. instanca, ne samo v civilnih nego tudi v kazenskih rečeh, izdaje v nemškem jeziku brez ozira na to, da so bili dotični pravni pomočki (pritožba, rekurz, ugovor, priziv itd.) vloženi v slovenskem jeziku.

O dotičnih pritožbah slovenskih strank in zastopnikov visoko c. kr. ministerstvo še ni izdalo nobene odločbe. Radi tega pa tudi c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu do danes v jezikovnem oziru izvršuje omenjeno napačno prakso.

V civilnih rečeh postopa c. kr. višje sodišče v Gradcu po navadi na ta način, da izda svojo razsodbo ali odločbo v nemškem jeziku in da naloži prvemu sodišču, naj to nemško odločbo na slovenski jezik preloži in ob vročitvi slovenski prevod strankam dopošlje. V takih slučajih je slovenski prevod, kateri se dopošlje strankam, podpisan le od senatnega predsednika, odnosno predsednika sodišča ali referenta prvega sodišča, torej nima nobenega avtentičnega podpisa od druge instance. Prva sodišča ravnajo pri tem večinoma tako, da odpošljejo strankam najprej nemške odločbe in šele po daljšem času slovenski prevod